

سخنرانی خانم دکتر امیلی اودل در دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی

خانم دکتر امیلی اودل عضو هیأت علمی دانشکده زبان‌ها و تمدن‌های شرقی دانشگاه‌های هاروارد و کمبریج در تاریخ ۳ خرداد ۱۳۸۸ در جمع اعضای دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی و کارکنان سفارت تاجیکستان در تهران در خصوص روابط جمهوری اسلامی ایران و تاجیکستان سخنرانی نمود. آنچه در پی می‌آید گزارشی از این سخنرانی است:

نسبت به تقویت روابط میان دو کشور بسیار علاقه‌مند است. دو کشور ایران و تاجیکستان دارای فرهنگ، تاریخ و زبان مشترک چند هزار ساله هستند و بر اساس گفته آقای دکتر احمدی‌نژاد رئیس‌جمهور ایران هیچ‌گونه محدودیتی در روابط میان دو کشور وجود ندارد. همچنین در ملاقات آقای رحمان رئیس‌جمهور تاجیکستان با وزیر دفاع ایران، وی اعلام داشت که تاجیکستان آمادگی همکاری همه‌جانبه با ایران به ویژه در زمینه دفاعی را دارد.

جمهوری اسلامی ایران از جمله اولین کشورهای بود که در سال ۱۹۹۱ استقلال تاجیکستان را به رسمیت شناخت و نخستین کشوری بود که سفارت خود را در شهر دوشنبه تأسیس کرد و تاجیکستان نیز در سال ۱۹۹۵ سفارت خود را در تهران گشود. در تاجیکستان اشتیاق زیادی برای استفاده از زبان فارسی در محافل رسمی

ابتدا آقای دکتر موسوی مدیرکل دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی ضمن تشکر از ایشان و میهمانان شرکت کننده در این جلسه به ویژه آقای میرزایف سفیر تاجیکستان در ایران و دیگر همراهانشان به معرفی خانم دکتر امیلی اودل پرداخت.

سپس خانم اودل ضمن تشکر از برگزارکنندگان این جلسه، از حضور خود در کشور جمهوری اسلامی ایران ابراز خشنودی کرد و مطالبی را در خصوص روابط ایران با تاجیکستان بیان نمود و اظهار داشت: روابط ایران و تاجیکستان طی سال‌های گذشته گسترده‌تر گردیده و در سال ۲۰۰۶ آقای دکتر احمدی‌نژاد رئیس‌جمهور ایران در سفر به تاجیکستان اظهار داشت که ایران و تاجیکستان یک روح در دو بدن هستند. ایران در تاجیکستان سرمایه‌گذاری‌های بسیاری انجام داده و تاجیکستان نیز

ایجاد شده و در مدارس زبان فارسی تدریس می‌شود. در دانشگاه‌های بزرگ تاجیکستان، محلی به نام اتاق ایران وجود دارد که هزینه‌های آن توسط ایران تأمین می‌شود و در این مکان دانشجویان می‌توانند به کتب و نشریات ایرانی دسترسی داشته باشند. در حال حاضر بسیاری از اندیشمندان و متخصصان تاجیکی برای تبادل نظر به ایران سفر می‌کنند.

تاجیکستان در سال گذشته به دلیل داشتن زمستانی سخت، در شرایط اقتصادی نامناسبی به سر برد. همچنین به دلیل وجود بحران اقتصادی و نبود کار، بسیاری از کارگران تاجیکی در روسیه شغل خود را از دست داده و به تاجیکستان بازگشتند. با توجه به تأمین نیمی از برق تاجیکستان از طریق ترکمنستان، این کشور با محدودیت‌هایی مواجه گردیده و تاجیکستان مجبور شده است تا برای تأمین برق مورد نیاز خود از ذخایر آبی استفاده نماید که این امر خود موجب کمبود میزان آب در کشور شده است.

در ملاقات رحمان رئیس جمهور تاجیکستان با آقای احمدی‌نژاد رئیس جمهور ایران در زمستان سال گذشته، آقای رحمان خواهان گسترش روابط با ایران در زمینه‌های سد سازی، مناطق آزاد تجاری، آب، برق، احداث جاده و راه‌آهن بوده و اعلام داشته است که از عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای حمایت به عمل خواهد آورد. در روابط تجاری میان دو کشور، تاجیکستان مقادیر بسیار زیادی مواد ساختمانی و شوینده از ایران وارد نموده و در مقابل پنبه به ایران صادر کرده است. روابط ایران و تاجیکستان به نوعی تحت تأثیر روابط مشترک با افغانستان قرار گرفته و هر دو کشور از متحدان اسلامی افغانستان به شمار می‌آیند و از این کشور در مقابل طالبان حمایت می‌نمایند. در سال گذشته رؤسای جمهور سه

کشور ایران، تاجیکستان و افغانستان در کابل با یکدیگر ملاقات نمودند و در خصوص مسائلی همچون احداث راه‌آهن، انرژی و حمل و نقل در قالب همکاری‌های سه‌جانبه مذاکره به عمل آوردند. همچنین تصمیم گرفته شد تا کمیته اقتصادی میان سه کشور تشکیل گردد.

کشور تاجیکستان به لحاظ موقعیت جغرافیایی و هم‌مرز بودن با افغانستان برای آمریکا بسیار حائز اهمیت است و آمریکا ضمن سرمایه‌گذاری در این کشور درصد است با توجه به مسایل اخیر پاکستان بتواند راه حمل و نقل جدیدی به سمت افغانستان ایجاد نماید. به‌رغم تلاش‌های آمریکا در ممانعت از نزدیکی روابط ایران و تاجیکستان، دو کشور به دلیل داشتن اشتراکات وسیع فرهنگی روز به روز روابط خود را تعمیق می‌بخشند. در گذشته مهمترین متحد روسیه در آسیای مرکزی تاجیکستان محسوب می‌شد، اما اخیراً تغییراتی در روابط دو کشور حاصل شده و سطح روابط میان دو کشور کاهش یافته است. البته تاجیکستان روابط کاری مهمی با روسیه دارد و از طرفی روسیه و ایران نیز روابط مستحکمی با یکدیگر دارند و در بین کشورهای خاورمیانه، کشور ایران اهمیت فراوانی برای روسیه دارد.

پس از پایان مطالب ارائه شده توسط خانم اودل، حاضرین در جلسه به بیان مطالب و سؤالات خود پرداختند.

ابتدا یکی از کارشناسان سفارت تاجیکستان در خصوص کاربرد زبان و الفبای فارسی در تاجیکستان اظهار داشت: بحث زبان با الفبا متفاوت است. زبان فارسی با زبان تاجیکی یکی است و در تاجیکستان وقتی مردم اشعار حافظ و سعدی را می‌خوانند، مفهوم آن را می‌فهمند. آموزش خط فارسی پس از فروپاشی شوروی در تمام دانشگاهها و مکاتب تاجیکستان آغاز گردید و مردم با این

خط آشنا هستند. البته آموزش الفبای فارسی قبل از فروپاشی شوروی نیز در دانشگاهها تدریس می‌شد.

سپس آقای میرزایف سفیر تاجیکستان در ایران با ابراز خرسندی از تشکیل این جلسه، اظهار داشت: هیچ‌کسی نمی‌تواند به مناسبات میان تاجیکستان با ایران خدشه وارد نماید. این مناسبات هزار ساله در خون مردمان دو کشور می‌باشد و روز به روز بر گسترش این روابط افزوده می‌شود. جمهوری اسلامی ایران کارهای بسیار زیادی در تاجیکستان انجام داده است و ما از روابط موجود اقتصادی، فرهنگی و علمی میان دو کشور صد در صد راضی می‌باشیم و امیدواریم این روابط در آینده، هرچه بیشتر گسترش یابد.

در پایان آقای دکتر موسوی مدیر کل دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی ضمن تشکر از میهمانان، هدف از برگزاری این جلسات و دعوت از مدعوین از کشورهای مختلف را شناخت هرچه بیشتر آنها از جمهوری اسلامی ایران دانست و افزود: برای شناخت صحیح آنها از ایران و منطقه لازم است چنین جلساتی به منظور تبادل نظر میان طرفین برگزار گردد.

امیر رضائی

مرکز مطالعات آسیای مرکزی و قفقاز